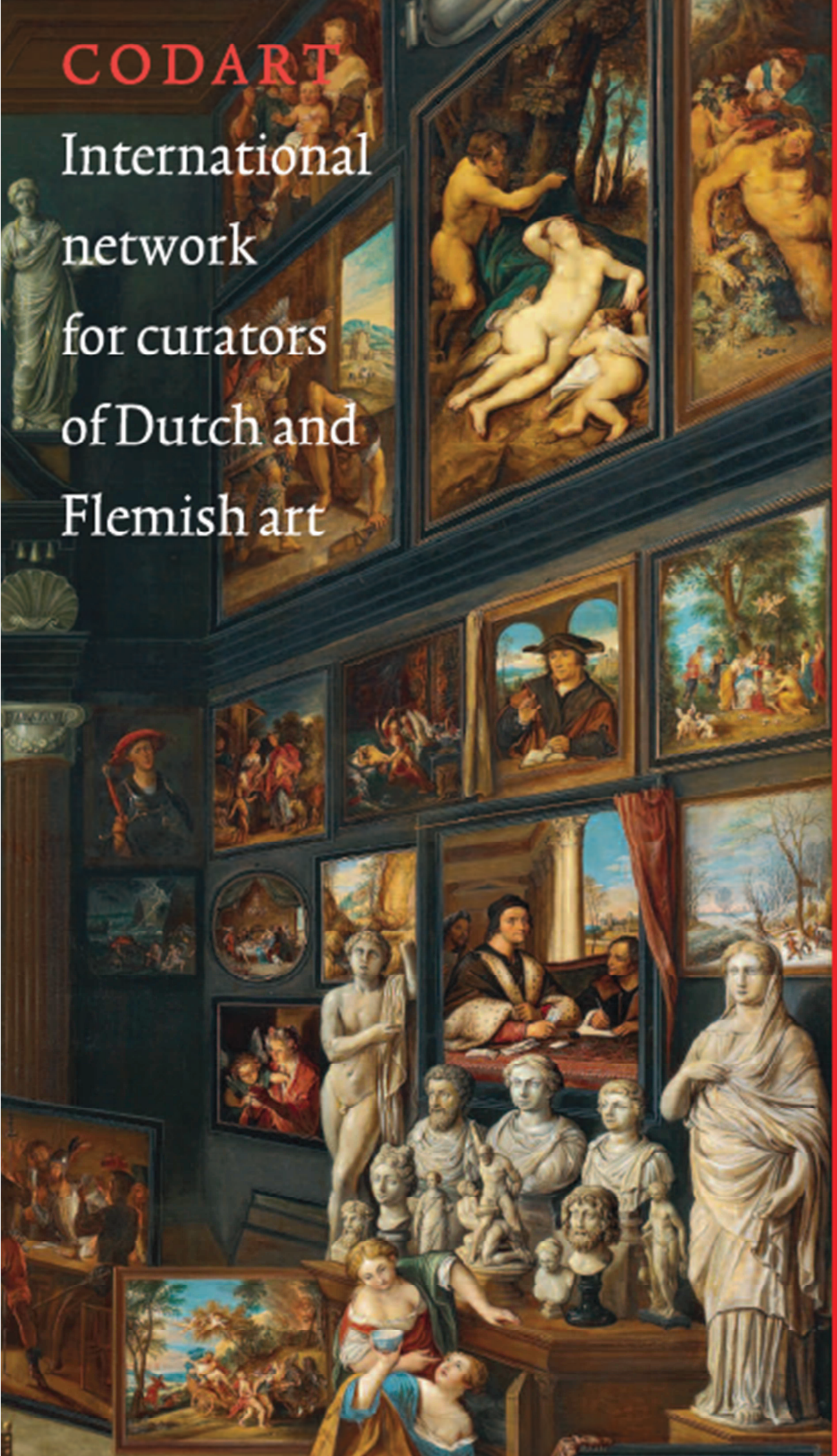

CODART

International network for curators of Dutch and Flemish art

CODART Beleidsplan 2021-2024

CODART
International network
for curators
of Dutch and Flemish art

Beleidsplan CODART
2021-2024

Versie 27 januari 2020

Inhoudsopgave

Inleiding – Missie – Visie 1

Ambitie voor de komende jaren 2

1. Positie en betekenis van CODART binnen het culturele bestel 2
    a. CODART in cijfers
2. Samenwerking met het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis 5
3. Terugblik beleidsperiode 2017-2020 6
4. Plan 2021-2024 7
    a. Prioritaire activiteiten en producten
        1. Onderhouden en uitbouwen CODART netwerk
        2. Jaarcongres
        3. CODART*focus* expert meetings
        4. De CODART website
        5. Friends of CODART Foundation
    b. Overige activiteiten en producten 11
        1. Aandacht voor het vak van de conservator
        2. Samenwerking Center for Netherlandish Art
        3. Linked Open Data
5. Financieel kader 12
6. Personeel en organisatie 14

Inleiding

CODART is hét wereldwijde netwerk van museumconservatoren van Nederlandse en Vlaamse kunst. In de nu meer dan twintig jaar van haar bestaan heeft CODART met veel succes vrijwel alle conservatoren Nederlandse en Vlaamse kunst aan zich weten te binden en weten te activeren. Dankzij CODART is zichtbaar waar precies museale collecties Nederlandse en Vlaamse kunst zich bevinden en door wie ze worden beheerd. Een netwerk zoals CODART is uniek in de wereld.
De komende jaren wil CODART voortbouwen op dat succes. CODART wil op basis van dit sterke fundament het werk van de conservator nog zichtbaarder maken en presenteert in dit beleidsplan de ambities om dit te realiseren.

Dit beleidsplan sluit aan op het Beleidsplan 2017-2020 zoals vastgesteld door het CODART-bestuur in december 2016. De organisatie wil, door een visie die zich uitstrekt over meerdere jaren, kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen, nieuwe vragen vanuit het netwerk, mogelijke samenwerkingsverbanden en het werven van de middelen die daarvoor noodzakelijk zijn.

De samenwerking met onze partner het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis wordt voortgezet. Samen streven we naar bevordering van uitwisseling van kennis en contacten in ons gedeelde domein en vergroting van zichtbaarheid voor kunst uit de Nederlanden in internationale context.

Om de activiteiten op hoog niveau te kunnen blijven uitvoeren zullen met name voor personeel en de website meer middelen beschikbaar gemaakt moeten worden en voor overige activiteiten externe gelden gevonden moeten worden.

Missie CODART is het wereldwijde netwerk van museumconservatoren van Nederlandse en Vlaamse kunst. CODART ondersteunt de conservatoren in hun werk om de Nederlandse en Vlaamse kunst zichtbaarder en toegankelijker maken voor een internationaal publiek en de kennis erover bij een breder publiek te vergroten. Om hen zo goed mogelijk voor hun vak te equiperen, verbindt en informeert CODART de conservatoren via www.codart.nl, brengt ze samen tijdens congressen, focusbijeenkomsten en studiereizen, en geeft ze een podium via online publicaties.

Visie Met deze activiteiten vormt CODART een interactief platform voor uitwisseling van expertise, kunstwerken, tentoonstellingen en personen. Dankzij CODART komen tentoonstellingen en onderzoeksprojecten tot stand die uiteindelijk een wereldwijd publiek trekken. Het interactieve platform vormt een solide basis voor de ontwikkeling van meer verbinding met de wereld buiten het netwerk.
Te allen tijde in dienst van de missie.

Ambitie komende beleidsperiode

In de komende beleidsperiode richt CODART zich op het vergroten van het bereik zowel binnen als buiten het netwerk. We willen meer leden bereiken, ze nog beter ondersteunen in hun werk, en actief betrekken bij de activiteiten van CODART. Aan de wereld buiten het netwerk laten we zien wat de conservator doet en dat goede en deskundige zorg voor ons erfgoed van wezenlijk belang is.

Het vak van de conservator is in deze tijd aan grote veranderingen onderhevig en staat onder druk. De Raad voor Cultuur constateert in het Sectoradvies Musea met de titel 'In Wankel Evenwicht' (voorjaar 2018) dat het enerzijds goed gaat met musea, bezoekcijfers zijn nooit hoger geweest en er worden veel goedbezochte tentoonstellingen gemaakt. Anderzijds staat de borging van zorg voor museale collecties door aandacht voor beheer en behoud onder druk. Een beeld dat ook bevestigd wordt in de publicatie 'Museumcijfers 2018' uitgegeven door de Museumvereniging op 24 september 2019.

Deze verminderde aandacht voor goede zorg voor de vaste collectie staat (internationale) samenwerking en genereus bruikleenverkeer in de weg. Dit is niet het enige probleem dat zich voordoet in de museale sector die zich richt op oude kunst. Het gaat niet goed met de opleiding en doorstroming van nieuwe conservatoren wat ten koste gaat van goede kennisoverdracht en talentontwikkeling. De wereld verandert in hoog tempo en musea krijgen te maken met nieuwe vragen. Onderwerpen als diversiteit, meerstemmigheid, en het bereiken van een veranderend publiek zijn relevanter dan ooit. Technische ontwikkelingen bieden tal van nieuwe mogelijkheden en uitdagingen. Hoe kunnen musea en universiteiten beter samenwerken? De conservator moet zich tot al deze ontwikkelingen verhouden. Waar gaat het naar toe en wat is de toekomst van het vak?

Ook onder CODART leden leeft de zorg over die toekomst, ook internationaal. Zo blijkt uit de onlangs gehouden ledenenquête. Uit een antwoord van een van de respondenten: "Curators are under increasing pressure and there is a possible role for CODART to advocate their interests. CODART should function as a strong voice for art, museums, collections and curators." Of een ander:"Create a lobby for the curators function on a culture political level and in the museums world. Make the work of curators more visible. We are creating values for the museums and for the public, but this work is not enough visible."

Als hèt internationale netwerk voor conservatoren Nederlandse en Vlaamse kunst is CODART bij uitstek de organisatie die zich kan inzetten voor de positie van de conservator en deze kan ondersteunen bij het uitvoeren van zijn of haar vak. Via de website en de andere activiteiten willen we meer informatie bieden die deze zichtbaarheid bevordert. We zetten ons in voor talentontwikkeling en kennisuitwisseling tussen jong en oud en werken zo mee aan het toekomstbestendig maken van het vak van conservator.

1. Positie en betekenis van CODART binnen het culturele bestel

Al meer dan twintig jaar verbindt CODART met succes conservatoren Vlaamse en Nederlandse kunst in musea wereldwijd aan elkaar. Een dergelijk netwerk is uniek in de wereld. Er bestaat geen ander platform waar museumconservatoren Nederlandse en Vlaamse kunst elkaar - persoonlijk en virtueel - kunnen ontmoeten. Het ontleent haar bestaansrecht aan de enorme populariteit en wereldwijde verspreiding van kunstvoorwerpen uit de Lage Landen uit de periode van de vijftiende tot de negentiende eeuw. Via CODART worden nieuwe contacten gelegd, oude onderhouden en afspraken gemaakt over tentoonstellingen en bruiklenen. Dankzij CODART is zichtbaar gemaakt waar en in welke museale collecties Nederlandse en Vlaamse kunst zich bevinden wereldwijd. Conservatoren van grote en kleine musea weten elkaar eenvoudig te vinden en wisselen kennis en informatie uit die uiteindelijk de zichtbaarheid van ons gedeelde erfgoed vergroot. CODART stimuleert, mede dankzij de in 2007 opgerichte Friends of CODART Foundation, leden uit minder draagkrachtige musea deel te nemen aan de jaarlijkse congressen en bevordert op die manier internationale samenwerking.

CODART heeft 600 à 700 leden in meer dan 300 musea in circa 40 landen. CODART organiseert voor haar leden jaarlijkse congressen, expert meetings en (incidenteel) studiereizen, onderhoudt een interactieve website, en verzorgt online publicaties. De kwaliteit van deze activiteiten wordt bewaakt door internationale ledencommissies: de programmacommissie, de websitecommissie en een redactie. Daarnaast organiseert CODART in speciale gevallen ook publiekssymposia (zoals in 2019 met als titel ‘Creating a CODART Canon’, en het jubileumsymposium in 2013, Rijksmuseum, 225 deelnemers).

De CODART website is uitzonderlijk en biedt een schat aan gegevens die nergens anders op één plek bij elkaar te vinden zijn. De site is het product van intensieve samenwerking met alle 300 “CODART”musea en draagt bij aan heldere profilering van ons erfgoed wereldwijd.

Via het netwerk van conservatoren bereikt CODART een groter publiek dat zich interesseert voor Vlaamse en Nederlandse oude kunst. Zij bezoeken de tentoonstellingen en de musea waar de conservatoren werken. Zij kunnen hierover informatie vinden op de CODART website in de vorm van nieuwsberichten, tentoonstellingsinformatie en publicaties. Zij kunnen zich aansluiten bij de Friends of CODART Foundation, een nog steeds groeiende kring van kleine en grote gevers.

Vanaf het begin van haar activiteiten heeft CODART doorlopend contact gehad met het RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis, de RCE (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) en de Museumvereniging over eventuele mogelijkheden voor wederzijdse versterking en afstemming bij activiteiten en producten.

Vanzelfsprekend onderhoudt CODART op verschillende niveaus nauwe relaties met Vlaanderen, zowel wat overheid betreft als museaal. CODART organiseert met regelmaat activiteiten in Vlaanderen. De Vlaamse Kunstcollectie (overkoepelend orgaan waaronder diverse belangrijke Vlaamse musea vallen) ondersteunt CODART met een jaarlijkse financiële bijdrage. Steun komt ook via de Vlaamse Vertegenwoordiging in de diverse landen waar CODART activiteiten organiseert. Zij

sponsoren bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten zoals openingsrecepties of diners. Vlaamse leden nemen zitting in de programmacommissie, de websitecommissie en de redactie van CODART*features*. Ook het bestuur van CODART alsmede het bestuur van de Friends of CODART Foundation is deels Vlaams van samenstelling.

CODART heeft contact met Dutch Culture en het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken via de Ambassadeur Internationale Culturele Zaken en via de verschillende ambassades en consulaten.

De focus op de internationale netwerkactiviteiten maakt van CODART een zeer krachtige en effectieve organisatie. Dit wordt onderschreven in het 'Onderzoek naar de ondersteuningsstructuur cultuursector' van Bureau Berenschot dat in 2017 werd uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van OCW: "Stichting CODART is een belangrijke speler op het gebied van netwerkactivering in het internationale museale veld […]." Dankzij het kleine, efficiënt werkende bureau worden met een minimum aan overheadkosten belangrijke resultaten bereikt voor de internationale samenwerking en uitstraling van de kunst van de Lage Landen. Het Berenschot rapport vermeldt verder: "Het geraadpleegde veld is het erover eens dat CODART een belangrijke functie heeft op het gebied van netwerkactivering en hierin wordt ervaren als een sterke en waardevolle partij, die aanvullend is op de andere netwerken. Het geraadpleegde veld ziet mogelijkheden voor deze stichting om uit te breiden." (Bron: https://ondersteuningsstructuurcultuursector.nl/)

De voornaamste doelstelling van CODART is het in stand houden en activeren van een netwerk van beheerders van museale verzamelingen van Nederlandse en Vlaamse kunst. Dit leidt niet op een bepaald moment tot een eindresultaat waarna de activiteiten gestopt kunnen worden, maar behoeft doorlopende impulsen en permanent onderhoud in verband met de ontwikkelingen binnen het museale veld, het werkveld van de conservator, het vak van de conservator als zodanig en natuurlijk de wisseling van functionarissen bij de musea. Van belang is om de komende jaren te blijven inspelen op het snel veranderende vak van de conservator en de veranderende positie van de oude kunst.

In dit beleidsplan geven we ten eerste een korte terugblik op de huidige beleidsperiode. Daarna volgt een uiteenzetting van de toekomstplannen voor de periode 2021-2024. Dit is opgesplitst in ten eerste de prioritaire activiteiten die we graag voortzetten en verbeteren en die grotendeels uitvoerbaar zijn binnen de beschikbare middelen en ten tweede: de verdere mogelijkheden die CODART graag wil benutten om de sector nog meer van dienst te zijn en haar activiteiten uit te breiden en waarvoor aanvullende middelen gevonden moeten worden.

1a_____CODART in cijfers

eind 2018

Betrokken landen	41
Betrokken musea (actief)	329
Betrokken conservatoren	634

Gemiddeld aantal deelnemers bij jaarlijkse congressen	140
Gemiddeld aantal deelnemers bij CODART*focus*-dagen	60
Gemiddeld aantal deelnemers bij CODART studiereizen	30
Gemiddeld aantal unieke bezoekers van de website per dag	750
Aantal abonnees e-maildiensten tentoonstellingen & nieuws	3000
Aantal gebruikers/volgers sociale media	8000
Gemiddeld aantal unieke bezoekers eZine per jaar	17.000
Aantal donateurs (75-1000 euro)	34
Aantal grote gevers (1000 euro of meer)	48 (incl 15 Patrons for Life)

2. Samenwerking met het RKD

De samenwerking met het RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis in Den Haag, dat CODART vanuit de subsidiëring door het ministerie van OCW financiert, verdient bijzondere aandacht. Het RKD maakt kennis, onderzoek en informatie over de kunst van de Nederlanden in internationale context wereldwijd toegankelijk voor musea, wetenschap en publiek. CODART vormt een belangrijke partner bij deze functie. Als kleine, slagvaardige, deskundige en zelfstandige organisatie functioneert CODART in nauwe samenwerking met het RKD. In mei 2018 werd deze samenwerking bevestigd in een dienstverleningsovereenkomst. CODART biedt het RKD een uniek online platform om haar activiteiten, projecten en databases meer bekendheid te geven bij conservatoren en geïnteresseerden. Andersom biedt het RKD CODART een vaste basis en een breder draagvlak binnen het kunsthistorische veld. Het RKD en CODART voorzien elkaar van kennis en advies, doorlopend vindt overleg plaats tussen de directies van het RKD en CODART, conservatoren van het RKD hebben zitting in de CODART-programmacommissie, websitecommissie en de eZine/features redactie. Daarmee is de inhoudelijke samenwerking tussen beide instellingen op een goede manier verankerd.

Waar mogelijk worden linken tussen beiden gelegd. Zowel digitaal als op het gebied van activiteiten en symposia. Deze samenwerking heeft er onder andere toe geleid dat een deel van de CODART website verbonden is aan de RKD*library* database. Met het ondertekenen van de overeenkomst in 2018 heeft de samenwerking nu ook een formele vorm gekregen en zijn afspraken vastgelegd die de zelfstandigheid van CODART als stichting benadrukken en de nauwe samenwerking verankeren. De intentie van beide instellingen is deze samenwerking voort te zetten. Gesprekken over de invulling en uitvoering hiervan worden doorlopend gevoerd.

3. Terugblik beleidsperiode 2017-2021

CODART kijkt met tevredenheid terug op de activiteiten en de producten die gerealiseerd zijn in de afgelopen beleidsperiode. Er zijn veel nieuwe (internationale) contacten gelegd met andere culturele instellingen. De samenwerking met het RKD werd geformaliseerd door middel van een dienstverleningsovereenkomst. Congressen en focusbijeenkomsten speelden een belangrijke rol bij de totstandkoming van internationale samenwerking op het gebied van tentoonstellingen, collectiemobiliteit en onderzoek. In 2017 werd voor het eerst een congres georganiseerd in Polen met Warschau als hoofdlocatie. We riepen 2018 uit als Vlaams jaar en organiseerden een congres in Brugge en focusbijeenkomsten in Brussel, Oudenaarde en Mechelen. In 2019 bezochten we Berlijn en in 2020 gaan we naar Stockholm. Een groot succes was het Canon project, dat in 2019 begon. Een publiekssymposium rond dit onderwerp werd georganiseerd in het Rijksmuseum.

Belangrijke partners

Naast het RKD heeft CODART doorlopend contact met organisaties in Nederland (Vereniging Rembrandt, Museumvereniging, Vereniging Nederlandse Kunsthistorici, Onderzoeksschool Kunstgeschiedenis (OSK) etc.), Vlaanderen (Vlaamse Kunstcollectie (VKC), Rubenianum, Ons Erfdeel) en daarbuiten (Historians of Netherlandish Art (HNA), Arbeitskreis Niederländische Kunst und Kulturgeschichte (ANKK)). In de jaarlijkse activiteitenverslagen worden hiervan gedetailleerde overzichten opgenomen. In februari 2018 woonde de directeur een rondetafelbijeenkomst bij van het in oprichting zijnde Center for Netherlandish Art in Boston. Contacten met dit centrum, dat in 2020 zal openen, worden voortdurend onderhouden.

Nieuwe directeur

In oktober 2018 besloot directeur Gerdien Verschoor haar dienstverband bij CODART na bijna veertien jaar te beëindigen. In maart 2019 trad haar opvolger Maartje Beekman aan die reeds sinds 2010 werkzaam is bij CODART.

Van eZine naar CODART*features*

In september 2019 is het in de site geïntegreerde digitale magazine, het CODART eZine (verschijning halfjaarlijks, sinds 2012), vervangen door het nieuwe CODART*features*. Dit onderdeel, waar een keer per maand een artikel gepubliceerd wordt, is nog meer dan het eZine geïntegreerd in de website en biedt de mogelijkheid sneller te reageren op actuele onderwerpen en om flexibel om te gaan met de onderwerpkeuze. De verwachting is dat een hogere attentiewaarde zal worden bereikt omdat de lezer een keer per maand met één tekst wordt aangesproken, in plaats van twee keer per jaar met een bundeling van ca. tien artikelen. De verandering is doorgevoerd o.a. naar aanleiding van een lezersonderzoek in 2018. Dankzij de verbeterde technische mogelijkheden die de nieuwe vorm ons biedt, zijn de artikelen die CODART publiceert (en publiceerde) beter leesbaar op verschillende apparaten (desktop, laptop en mobiele telefoon). De inhoudelijke waarde is gewaarborgd door een redactie, samengesteld uit CODART-leden.

Friends of CODART Foundation

Door de inzet van de Friends of CODART Foundation (opgericht in 2006) en de American Friends of CODART Fund (opgericht in 2008) werden onder bepaalde voorwaarden andere doelgroepen (particuliere verzamelaars, kunsthandel, bedrijven) bij CODART betrokken. Sinds 2013 kan een beperkt aantal Patrons zich aanmelden voor activiteiten.

Diners Pensants

CODART denkt doorlopend na over de koers en over hoe we onze leden het beste kunnen bedienen. Begin 2019 werden drie diners georganiseerd met ieder een thema: Kennis is macht, over de relatie tussen musea en universiteiten, ten tweede, de rol van de conservator en de derde: het publiek. Wie is ons publiek nu eigenlijk en hoe benaderen we die. In gemengd gezelschap werden de onderwerpen besproken en de uitkomsten dienden als voeding voor het nadenken over de toekomststrategie van CODART.

Ledenenquête

In 2019 legden we de leden een vragenlijst voor. Doel van de enquête was inzicht krijgen in de samenstelling en behoeften van de CODART ledengroep. Wie zijn de CODART leden (leeftijd, wat voor musea, collecties, functieomschrijvingen etc) en wat verlangen zij van CODART? De uitkomsten zijn belangrijk voor het verder bepalen van de koers van CODART.

CODART Canon

CODART presenteerde in 2019 de CODART Canon. Een lijst van 100 kunstwerken uit het CODART spectrum: Nederlandse en Vlaamse kunst vanaf ca. 1400-1750 uit verschillende disciplines: schilderkunst, prenten en tekeningen, sculptuur en toegepaste kunst.

De CODART Canon maakt ons erfgoed online zichtbaar voor een groot publiek. Met het CODART Canon project wil CODART voor het voetlicht brengen wat de conservator doet en de discussie over het vak en over de kunst stimuleren. Het publiekssymposium en de opening van de stemperiode voor het publiek heeft veel aandacht gekregen in de pers, zowel in Nederland als Vlaanderen.

4. Plan 2021-2024

Hoe kan CODART zich versterken, vernieuwen en nog beter verbinden met de wereld buiten het netwerk? We richten ons deze beleidsperiode op het vergroten van de zichtbaarheid van het vak van de conservator, het vergroten van het bereik van CODART, zowel binnen als buiten het netwerk en het bevorderen van kennisuitwisseling. Teneinde de positie van CODART en haar leden te verstevigen en de missie optimaal uit te voeren. De activiteiten van CODART worden altijd geëvalueerd, door leden en commissies. De uitkomsten daarvan vormen de basis bij het ontwikkelen van nieuwe plannen.

a Prioritaire activiteiten en producten

1 Onderhouden en uitbouwen CODART netwerk

Het verbinden van conservatoren blijft de kernactiviteit van CODART. De komende jaren wil CODART meer aandacht besteden aan de zwakke punten in het netwerk. Landen als Frankrijk en Italië zijn nog onvoldoende actief. Voorbeeld: in 2007 werd voor het laatst een activiteit in Frankrijk georganiseerd, het jaarcongres in Parijs met aansluitend een studiereis langs musea in Noord-Frankrijk. De hoop was dat na deze activiteit meer Franse leden actief zouden worden binnen CODART. Helaas heeft dit niet het resultaat gebracht waarop gehoopt werd en in de jaren daarna kunnen slechts twee a drie leden actief en betrokken genoemd worden. Ook voor bijvoorbeeld Italië geldt dit. In deze beleidsperiode wordt onderzocht in hoeverre het ledenbestand inmiddels veranderd is en wat we kunnen ondernemen om de passieve leden te activeren. Vanuit de Verenigde Staten (derde land op de lijst qua ledenaantal) komt meer vraag naar activiteiten aan die kant van de oceaan. Om aan die vraag te voldoen wordt samenwerking gezocht met het nieuwe Center for Netherlandish Art in Boston (zie verder onder 4b).

2 Jaarcongres

Het congres van CODART wordt ieder jaar georganiseerd in samenwerking met een instelling van hoogwaardige kwaliteit (denk aan: Rijksmuseum, National Gallery Londen, Prado Madrid en meest recent: de Gemäldegalerie en het Bode Museum in Berlijn) rondom een actueel thema dat relevant is voor het vak van de conservator. Het congres is hèt jaarlijkse ontmoetingspunt voor vele actieve leden en het moment waarop ideeën worden uitgewisseld, partners worden gevonden voor het ontwikkelen van tentoonstellingen, en afspraken over (internationale) bruiklenen worden gemaakt. Het programma wordt opgesteld in samenwerking met een programmacommissie bestaande uit acht leden van CODART. Ieder jaar worden fondsen geworven voor een beurzenprogramma voor conservatoren uit musea met bescheiden reisbudgetten. Deelnemers congres: 120 – 140.

Ambitie: voortzetting van deze activiteit, beschikbaar maken van middelen voor kwaliteitshandhaving (keuze van venues en keynote speakers), meer middelen voor nog betere verspreiding van resultaten via website (opname en verslagen van lezingen).

3 CODART*focus* Expert meetings en studiereizen

De CODART*focus* bijeenkomsten worden een of twee maal per jaar (incidenteel meer) georganiseerd en variëren in duur van een tot drie dagen. Meerdaagse studiereizen worden incidenteel (om de zoveel jaar) georganiseerd indien de actualiteit hierom vraagt. De CODART*focus* expert meetings worden georganiseerd op initiatief van de ontvangende instelling. Doel van deze bijeenkomsten is verdere inhoudelijke verdieping in het vakgebied van de conservator en verdieping van kennis over de collecties van de ontvangende musea met als concreet resultaat het gezamenlijk produceren van tentoonstellingen, doen van onderzoek, of realiseren van bruiklenen. Vaak worden onderwerpen uitgewerkt die tijdens congressen ter sprake zijn gekomen, of komen juist issues aan de orde die later tijdens een congres veel breder voor het voetlicht worden gebracht. De vorm van de bijeenkomsten

wordt met name gewaardeerd door de deelnemers vanwege de schaal en gerichte thematiek. Een optimale omgeving waarin kennisuitwisseling tot stand kan komen. Niet alleen “halen” maar ook “brengen”: deelnemers brengen hun expertise in bij de ontvangende instelling. Deelnemers per activiteit: 30-80.

Ambitie: voortzetting en verdieping van deze activiteiten, inspelen op de actualiteit, betere verspreiding van resultaten via de CODART website. De CODART*focus* bijeenkomsten aanwenden om kennisoverdracht tussen een oudere en jongere generatie conservatoren te stimuleren.

4 Website www.codart.nl

De website van CODART is het belangrijkste instrument om het netwerk van conservatoren en een groeiende groep van begunstigers te onderhouden en een breder publiek te bereiken en te informeren. Alle gebruikers, waaronder zo’n 3000 abonnees en 8000 volgers en vrienden via sociale media, worden op de hoogte gehouden van het laatste nieuws, actuele tentoonstellingen en CODART-evenementen. Vakgenoten verspreid over de wereld vinden gemakkelijk elkaars gegevens. De website biedt verslagen van en achtergronden bij congressen, expert meetings en studiereizen. Daarnaast fungeert de website als archief van activiteiten, nieuws en tentoonstellingen op het gebied van Nederlandse en Vlaamse kunst sinds 1998.

Museumconservatoren leveren doorlopend materiaal aan waarmee de website wordt gevoed. Daardoor is de site essentieel voor de bevordering van internationale samenwerking op het gebied van tentoonstellingen, onderzoek en publicaties; projecten die uiteindelijk een miljoenenpubliek over de hele wereld bereiken. Om de continuïteit en kwaliteit van de website te waarborgen, heeft CODART een professionele webmaster in dienst (0.78 fte) die zowel inhoudelijk als technisch op de hoogte is van alle nieuwe ontwikkelingen.

Ambitie: in 2016 is de website compleet vernieuwd. Door het faillissement van het websitebureau in 2018 zijn verschillende ontwikkelingen die na de vernieuwing gepland waren stil komen te liggen. De komende jaren wordt gewerkt aan het doorvoeren van verbeteringen en het nog gebruiksvriendelijker, interactiever, en beter toegankelijk maken van de website. Het is belangrijk om de leesbaarheid op verschillende mobiele apparaten te verbeteren. Aandacht zal uitgaan naar het duurzaam ontwikkelen van de website zodat deze toekomstbestendig is. In plaats van eens in de zoveel jaar een grote (kostbare) verbouwing, kunnen we meer geleidelijk aan, in jaarlijkse stappen, vernieuwingen en verbeteringen implementeren. Dit model is goed toepasbaar binnen het Wordpress model waarin de website nu geplaatst is.
Wat nog ontbreekt op de CODART website, en wat herhaaldelijk terugkomt in evaluaties en de ledenenquête, is het aanbieden van meer informatie over de collecties Nederlandse en Vlaamse kunst die zich bij musea bevinden. We willen in de komende periode op elke museumpagina een korte beschrijvende tekst plaatsen. Ook willen we de zoekfunctie op specialisatie mogelijk maken. De bezoeker van de website kan dan sneller de gewenste specialist vinden.

Door meer unieke informatie te bieden en een up-to-date manier van presenteren wordt het nog aantrekkelijker voor leden en andere bezoekers om de website te gebruiken. Ook voor musea wordt het interessanter om met CODART samen te werken en informatie via CODART te delen.
Om de website ook de komende jaren up-to-date te houden, dient een groter bedrag op de begroting voor beheer en ontwikkeling van de website te worden gereserveerd. Voor structurele kosten zoals deze is het moeilijk extern fondsen te werven.

Online publicaties CODART*features* (voorheen eZine)
CODART*features* biedt artikelen over het vak van de conservator, over de collecties en over tentoonstellingen. Ook biedt het verdiepende artikelen over actuele thema's, die tijdens CODART-bijeenkomsten ter sprake zijn gekomen of nog worden geagendeerd. Een keer per maand verschijnt een nieuw artikel. Tevens biedt het informatie over de Friends of CODART Foundation zoals interviews met Patrons van CODART. Cijfers van het nieuwe onderdeel zijn op het moment van schrijven nog niet bekend. Het eZine had 3.217 abonnees en bereikte op het hoogtepunt ca. 30.000 bezoekers per jaar.

Ambitie: Het streven is om alle artikelen die ooit zijn verschenen, zowel in de *Courant* (1998-2011) als in het eZine (2012-2019), te ontsluiten via CODART*features*. De doorzoekbaarheid van het archief wordt aanzienlijk verbeterd. Inhoudelijk kan nog beter worden aangesloten bij de andere activiteiten van CODART en bovendien een breder publiek worden bereikt. We zoeken naar waardevolle inhoud met een actieve redactie van hoog niveau.

5 Friends of CODART Foundation

Door de Friends of CODART Foundation (opgericht in 2006) en de American Friends of CODART Fund (opgericht in 2008) kunnen onder bepaalde voorwaarden andere doelgroepen (particuliere verzamelaars, kunsthandel, bedrijven) bij CODART worden betrokken. Dit verstevigt de maatschappelijke positie en geeft invulling aan het cultureel ondernemerschap van CODART. Eind 2018 wordt de stichting ondersteund door 14 Patrons for Life (eenmalig € 15.000), 29 Patrons (€ 1.000 of meer), vijf Business Sponsors (€ 2.500 per jaar) en 34 Donors (€ 75 of meer) (Bron: jaarverslag Friends of CODART Foundation 2018).

Dankzij extra inspanningen en dankzij de inzet van een zeer actief bestuur is het aantal grote gevers de laatste jaren in snel tempo toegenomen waardoor CODART er in is geslaagd het maatschappelijk draagvlak te verstevigen en de eigen inkomsten te verhogen. Het werven van nieuwe Friends, de leden- en financiële administratie, en de organisatie van speciale activiteiten vergt een steeds grotere inspanning van het CODART-bureau. De uren voor deze activiteiten zijn in eerdere aanvragen niet opgenomen.

Ambitie: consolideren en versterken van deze activiteit, draagvlak versterken en inkomsten vergroten, hierbij vooral inzetten op kwaliteit (betekenis van de Patrons voor het netwerk).

b Overige activiteiten en producten

1 Aandacht voor het vak van de conservator

Het vak van de conservator is in deze tijd aan grote veranderingen onderhevig. Dat vraagt om een hernieuwde definitie van de professie. Als netwerk is CODART de uitgelezen organisatie om hierop te reflecteren en de conservator te ondersteunen en te inspireren.
Musea waarin conservatoren werkzaam zijn, zijn meer dan ooit bij de samenleving betrokken. Er leven nieuwe vragen door een bevolkingssamenstelling die snel verandert. Technische ontwikkelingen stellen nieuwe vragen aan de kunstgeschiedenis. Hoe gaan we om met deze grote veranderingen en met deze nieuwe vragen? Welke middelen gebruik je om het publiek te raken met je kennis van en liefde voor de oude meesters? Digitalisering biedt ongekende mogelijkheden. Hoe verhoudt 'de' conservator zich tot een wereld waarin iedereen conservator is? Hoe benut je de mogelijkheden het beste? De oude kunst heeft een verhaal te vertellen dat velen aanspreekt en musea hechten daar belang aan. De conservatoren kennen deze verhalen**.** Tegelijkertijd is in de wereld van conservatoren een generatiewissel gaande. Hoe zorgen we ervoor dat al de kennis niet verloren gaat? Hoe kun je aanstormende kunsthistorici verleiden om voor het vak van conservator te kiezen en hoe kun je ze met de nodige kennis uitrusten?

Actie: CODART wil deze onderwerpen agenderen en uitdiepen tijdens congressen en in online publicaties. CODART kan een verbindende factor zijn, uitleggen wat de rol van de conservator is, opkomen voor de doelgroep en meenemen de toekomst in.
In de volgende beleidsperiode ontwikkelt CODART activiteiten die de kennisuitwisseling tussen jong en oud stimuleren en aandacht vragen voor het belang van goede opvolging. Dit kan in samenwerking met de Vereniging Rembrandt of met het Mondriaan Fonds, die deze onderwerpen ook onderzoeken en willen helpen verbeteren. We willen ook de contacten verbeteren met de verschillende opleidingen kunstgeschiedenis en de opleidingen tot conservator. Indien we daarvoor de middelen kunnen vinden willen we een symposium of activiteit organiseren waarbij jong en oud samengebracht worden. Een CODART fellowship, mits daarvoor fondsen gevonden worden, behoort tot de mogelijkheden. Waar verbinding met de academische wereld gezocht wordt kan worden samengewerkt met het RKD.

2 Samenwerking Center for Netherlandish Art

In 2020 wordt het Center for Netherlandish Art (CNA) in Boston geopend. Dit centrum is in 2017 opgericht door de echtparen Matthew en Susan Weatherbie en Eijk en Rose-Marie de Mol van Otterloo. Zij hebben hun omvangrijke kunstcollecties en de bibliotheek van wijlen Egbert Haverkamp-Begemann gedoneerd aan het Museum for Fine Arts (MFA) in Boston. De schenking houdt o.a. de voorwaarde in dat het MFA een kenniscentrum opricht voor de studie van kunst van de Lage Landen, met name Nederlandse en Vlaamse beeldende kunst. De missie van het centrum luidt: '[…] het delen van Nederlandse kunst met een breed publiek, in Boston en daarbuiten. Het stimuleren van multi-disciplinair onderzoek en objectgericht onderzoek. Het voeden en zorgdragen voor toekomstige generaties wetenschappers en conservatoren in het veld, en het uitbreiden van publieke waardering

voor Nederlandse kunst.'
CODART werkt sinds de oprichting samen met het CNA en adviseert en ondersteunde de interim-directeur waar mogelijk. Zo was de directeur van CODART betrokken bij rondetafelgesprekken na de oprichting die mede richting gaven aan de missie van het CNA. CODART biedt ondersteuning bij de uitwisseling van contacten in het veld en onderschrijft het Centrum bij subsidieaanvragen. Goede contacten met het CNA bieden mogelijkheden voor de toekomst. Door deze schenking en door de schenking van de tekeningencollectie van verzamelaar George Abrams aan de Harvard Art Museums, wordt Boston een belangrijk 'hub' voor Nederlandse en Vlaamse kunst in Amerika. De missies van CODART en het CNA komen deels overeen en kunnen elkaar versterken.

Actie: In 2019 organiseert CODART een publiek symposium waar de eerste directeur van het CNA, Dr. Christopher Atkins, gepresenteerd zal worden. CODART wil de samenwerking met het CNA aanwenden om meer activiteiten en zichtbaarheid te creëren voor de leden in de Verenigde Staten. We kunnen bijvoorbeeld in deze periode voor de eerste keer het jaarcongres in de VS organiseren. Hierbij kan samengewerkt worden met het consulaat in New York. Zij bieden financiële ondersteuning aan bij culturele samenwerkingsactiviteiten tussen Nederland en de VS.

3 Linked Open Data

We volgen met interesse de ontwikkeling met betrekking tot Linked Open Data sharing in de museale wereld. Het kan een verrijking vormen voor de CODART website om te linken naar bestaande datasets met betrekking tot Nederlandse en Vlaamse kunst in musea wereldwijd. Het RKD, Europeana of de American Art Collaborative (gefinancierd door de Mellon Foundation) kunnen geschikte partners zijn. Het verbeteren van de CODART website vergroot ons bereik en verstevigt de positie van CODART.

5. Financieel kader

CODART heeft een plek in de culturele basisinfrastructuur (BIS) en ontvangt sinds 2001 subsidie van het Ministerie van OCW. Sinds 2009 verloopt deze via het RKD. Vanaf 2021 vertrekt het RKD, net als de Rijksmusea, uit de BIS en worden alle activiteiten ondergebracht onder de regulering volgens de Erfgoedwet. Dit betekent dat de vierjaarlijkse subsidiestructuur komt te vervallen. Een nieuwe systematiek, waarbij controle door middel van visitaties plaats vindt, is in de maak.

Aanvullend op de subsidie van de Nederlandse overheid heeft CODART, in het kader van het cultureel ondernemerschap, de laatste jaren met succes eigen inkomsten geworven door:

1. de congresbijdrage sterk te verhogen (van 85 euro in 2009 tot 375 euro in 2018). De kosten voor congres en focusbijeenkomsten worden deels respectievelijk geheel door de deelnemers zelf gedragen;
2. ledencontributie te innen voor de algemene werking van CODART (sinds 2009) en verplicht te stellen sinds 2015 (van € 5000 op de begroting naar ca. € 35000 nu);
3. musea de mogelijkheid te geven om *Institutional Member* te worden (€ 1000 per jaar);

4. met de Stichting Friends of CODART Foundation begunstigers in Europa en de VS te werven, t.b.v. de versterking van het maatschappelijke draagvlak en de externe fondsenwerving;
5. de voortzetting van de werving van extra projectgelden voor de langere termijn, zoals voor website-ontwikkelingen en congresdeelname van leden uit musea die hier de middelen niet voor hebben.

Dankzij deze inspanningen heeft CODART de afgelopen beleidsperioden het hoofd boven water weten te houden ondanks een lager subsidiebedrag dan voorheen. Nu lijken de grenzen bereikt en loopt CODART de laatste jaren structureel tegen een tekort aan. De kosten van activiteiten zijn aanzienlijk gestegen. Er wordt lang niet zoveel aangeboden door musea als voorheen het geval was. Het veld is een stuk commerciëler geworden en voor veel diensten moet betaald worden, wat logisch is, maar helaas zwaar drukt op de begroting. De afgelopen jaren is bezuinigd door bijvoorbeeld onderdelen van het congresprogramma te schrappen zodat de deelnemersbijdrage niet verhoogd hoefde te worden (is sinds 2012 € 375). Ook kosten voor websitebeheer zijn gestegen (zie grafiek hieronder). Zoals eerder vermeld in dit beleidsplan dient een groter bedrag op de begroting voor de ontwikkeling van de website te worden gereserveerd om de website de komende jaren technisch up-to-date te houden. Ook de kosten voor personeel nemen jaarlijks toe, maar dit is nooit gecompenseerd vanuit de subsidie die CODART van OCW via het RKD ontvangt. De loonkosten zullen de komende jaren stijgen door verhogingen vanuit de CAO, toekenning van periodieken en de stijging van pensioenkosten. Het is niet eenvoudig externe fondsen te werven voor structurele kosten. Om de ambities en de toekomstplannen te kunnen uitvoeren is een uitbreiding van de huidige beschikbare middelen gewenst. Zoals eerder vermeld (Berenschot rapport 2017) is ‘Het geraadpleegde veld [is] het erover eens dat CODART een belangrijke functie heeft op het gebied van netwerkactivering en hierin wordt ervaren als een sterke en waardevolle partij, die aanvullend is op de andere netwerken. Het geraadpleegde veld ziet mogelijkheden voor deze stichting om uit te breiden.’

CODART wil graag de huidige activiteiten op hoog niveau blijven uitvoeren en alle mogelijkheden aanpakken om nog meer te kunnen betekenen voor het veld.

De volgende grafiek laat de kostenontwikkeling van de website van de afgelopen jaren zien afgezet tegen het aantal uur dat we afnemen.

Uitgaven CODART website 2014- 2021

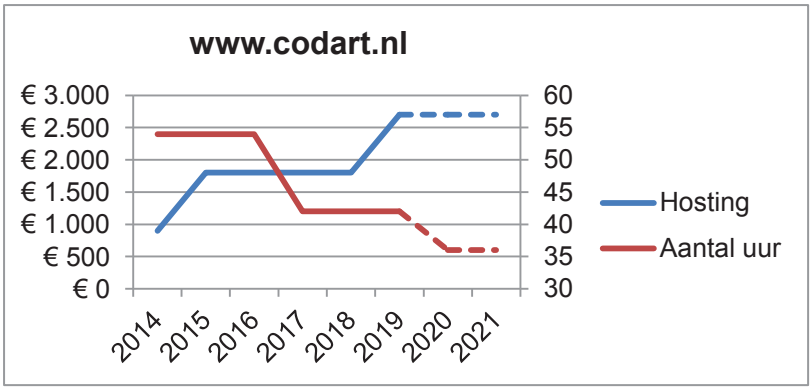

6. Personeel, organisatie en toekomstige huisvesting

Personeel en organisatie

CODART heeft een kleine staf en kan daarmee effectief opereren. Het vaste personeelsbestand van CODART bedraagt sinds april 2019 fte. 3.68, en is al enige jaren min of meer gelijk hoewel de werkzaamheden zijn uitgebreid en er meer eisen worden gesteld aan de kwaliteit en reikwijdte van CODART. Het aantal leden is aanzienlijk gegroeid, het aantal deelnemers bij activiteiten is toegenomen, steeds meer activiteiten worden in het buitenland georganiseerd. Ook fondsenwervingsactiviteiten via de Friends of CODART Foundation vragen veel tijd van de organisatie. Zoals hierboven vermeld zijn extra middelen gewenst om met de huidige staf voort te bouwen aan het succes van het netwerk en de ambities te realiseren. Om de kwaliteit van de activiteiten ook in de toekomst te kunnen waarborgen is uitbreiding van het aantal fte gewenst met minimaal 0.44.
Bij de medewerkers leeft al jaren de wens om deel te nemen aan cursussen, trainingen, en vaker evenementen te bezoeken. Het was de laatste jaren niet mogelijk hier tijd of budget voor vrij te maken. CODART volgt de Governance Code Cultuur en de Fair Practice Code.

Huisvesting

CODART vindt sinds 1 april 2007 onderdak bij het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis in Den Haag. Het RKD is voornemens de komende jaren te verhuizen vanuit het KB complex bij het Centraal Station naar een andere locatie in de stad. Overleg tussen CODART en het RKD vindt plaats over de toekomstige samenwerking waar de huisvesting een onderdeel van vormt. Het behoort tot de mogelijkheden dat het RKD bepaalde diensten, waaronder huisvesting, in rekening gaat brengen. Een eerste stap hiertoe is al genomen in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) die CODART en het RKD in mei 2018 hebben ondertekend waarin is afgesproken de kosten voor de digitale werkomgeving voortaan in rekening te brengen. Met deze toename van structurele kosten wordt rekening gehouden in de meerjarenbegroting voor de komende periode.